

# Saatteeksi INSPIRE-mallisopimusten käyttäjille

## Tausta

INSPIRE-verkoston käyttöehdot ja sopimusmallit –työryhmä on työskentelynsä aikana perehtynyt Komission antamaan ohjeeseen paikkatietoon pääsystä ([Guidance on the 'Regulation on access to spatial data sets and services of the Member States by Community institutions and bodies under harmonised conditions'](#)) ja sen liitteinä oleviin mallisopimuksiin.

Työryhmän työskentelyn kuluessa kävi ilmi, että nykyisellään suomalaisen julkisen sektorin aineistojen käyttöä ohjaavat yksityiskohdissaan toisistaan eroavat, vaikkakin usein samoja elementtejä sisältävät aineistopolitiikat ja käyttöehdot. Esimerkiksi maksuperustelain mukaiset toimintatavat ovat eri yhteisöissä eriytyneet ja johtaneet keskenään eroaviin asetusteksteihin ja ehtokäytäntöihin.

Työn edetessä luovuimme siitä toiveesta, että löytäisimme työryhmässä mukana olleiden kesken joitakin peruselementtejä, jotka olisivat aina kaikille yhteisiä ja voisimme tarjota helposti aukeavan yksinkertaisen valtakunnallisen mallisopimuksen. Sen sijaan päädyimme siihen ajatukseen, että koko julkisen sektorin kattavaa mallia ei näissä puitteissa ja vallitsevassa tilanteessa ollut mahdollista saada aikaan. Kun lisäksi ottaa huomioon, että julkisen sektorin aineistojen käyttö on parhaillaan aktiivisen tarkastelun kohteena ja odotettavissa on tarkempaa valtiotason ohjausta, siihen ei liene tarvettakaan. Kansallisen tason viranomaisluovutuksiin on jo kehitetty eri laitoksissa erinäisiä yksinkertaisemmin hallittavissa olevia lupaehtoja.

INSPIRE-direktiivi sallii kansallisen viranomaisen esittää tarkempia ehtoja luovutuksen yhteydessä. Luovutuksen kohteesta, aineiston sisällöstä ja syntyhistoriasta sekä aineiston maksullisuudesta johtuen tarpeelliset ehdot voivat aineistotyypeittäin poiketa toisistaan paljonkin. Komission antamassa ohjeessa on selostettu mallilisenssien statusta ja niiden suomaa liikkumavaraa.

## Suositus

Suosittelimme käyttämään englanninkielisiä INSPIRE-mallisopimuksia silloin, kun aineistoja luovutetaan EU-instituutioille tai yhteisön muille toimielimille direktiivinmukaiseen käyttöön. Mallisopimuksista laaditut suomennokset eivät ole juridisia käännöksiä, eikä niitä suositella käytettäväksi sellaisinaan. Suomalaiset käännökset on tarkoitettu tulkinnan avuksi.

*Peruskäyttölupaa* suositellaan käytettäväksi EU-instituutioiden INSPIRE-luovutuksissa silloin, kun ei ole tarpeen asettaa erityisiä ehtoja ja luovutus on maksuton. *Eriyiskäyttöluvan* mallisopimus pohjaa taas on suositeltavaa käyttää silloin, kun aineiston käytölle on tarpeen asettaa direktiivin sallimia käyttöä rajoittavia ehtoja tai luovutus on maksullinen.

Tavallisimmat käyttöä rajoittavat ehdot ovat kiellot kopioida, luovuttaa kolmannelle, käyttää kaupallisesti esimerkiksi kolmannen lukuun tai julkaista ilman erillistä lupaa. Suomalainen käytäntö edellyttää säännönmukaisesti, että aineiston käyttäjän on säilytettävä omistusoikeuteen ja aineettomiin oikeuksiin liittyvät merkinnät sekä ehdot ja viitattava niihin asianmukaisesti aineistoa käytettäessä.

## Miksi kannattaa käyttää mallisopimuksia?

- Mallisopimukset on laadittu eurooppalaisena yhteistyönä, joten siellä on jo huomioitu oikeusjärjestelmien ja –käytäntöjen eroavaisuudet ottamalla mukaan meidän näkökulmastamme ehkä tarpeettomiltakin näyttäviä lausekkeita.
- Direktiivi edellyttää, että luovutusten on täytettävä direktiivin määritelmät ja muut edellytykset; mallisopimuksissa nämä ovat näkyvillä ja tarkennettavissa liittein.
- Aineistoluovutukset malliehdolla suuntautuvat nimenomaan EU-instituutioille niiden INSPIRE-direktiivin mukaista julkista tehtävää varten. Mallisopimusta käyttämällä voi välttyä siltä, että luovutusehdot katsottaisiin direktiivin vastaisiksi sen johdosta, että asioita on käsitelty eri määritelmillä, nimityksillä tai järjestyksessä.
- Mallisopimus pohjaa voi täydentää niiltä osin, kuin se on sallittua ohjattuina valinnaisina optioina ja liitteinä aina sen mukaan kuin koetaan kunkin aineiston kohdalla tarpeelliseksi. Työryhmän saaman käsityksen mukaan optioiden ja liitteiden käyttö mahdollistaa riittävän määrän variaatioita. Liitteisiin tarkoitetut tiedot voi tilanteen mukaan yhdistää yhdeksi dokumentiksi säilyttäen viitenumeroinnin ennallaan tai jopa yhdeksi liitteeksi muuttaen pohjaa soveltuvien osien. Suositeltavaa on, että tehdyt muutokset olisivat vastaanottajan helposti huomattavissa.

19.5.2011

Inspire-verkoston käyttöehdot ja pelisäännöt työryhmä